

Nya avtal möter motstånd

Bakom stängda dörrar förs diskussioner om den framtida handeln mellan EU och 78 fattiga länder. EU menar att frihandel ska minska fattigdomen. Det betvivlas dock av många, inte minst i Syd.
– Vi ser de nya avtalen, och sättet att dingla med bistånd som en morot framför oss, som en del av en återkolonialisering, säger Thomas Deve, debattör från Zimbabwe.

Handeln mellan EU och forna kolonier i Afrika, Västindien och Stilla havet, de så kallade AVS-länderna, har under de senaste 40 åren styrts av en serie omdiskuterade avtal.

Enligt Cotonouavtalet som gäller idag, ska dess handelspolitiska del ersättas av nya Ekonomiska Partnerskaps-Avtal. Dessa EPA-avtal ska, enligt EU, på sikt etablera frihandel, dels inbördes mellan de 76 forna kolonierna dels mellan dessa och EU. Genom denna handel ska fattigdomen bekämpas.

Förhandlingar utan insyn pågår. Senast den 1 januari 2008 skall den nya handelsordningen träda i kraft.

EU sätter dagordningen och reglerna för förhandlingarna och bestämmer de villkor AVS-länderna måste uppfylla för att få ingå i avtalen. Dessa är bland annat att tullar tas bort på varor från EU och kontroll att exportvarorna når EU-standard.

Att öppna upp AVS-ländernas marknad och EU:s marknad ungefär lika mycket kan innebära fördelar för de fattiga länderna under förutsättning att EU slutar subventionera jordbruksprodukter, vilket de hittills har undvikit att diskutera. Subventionerade jordbruksprodukter från EU är redan ett stort problem för t.ex afrikanska småbönder och att öppna upp ännu mer hotar att slå ut dem helt.

Hot mot industrin

Idag har EU inte tullfritt marknadstillträde till ACP-länderna på industrivaruumrådet – men det skall bli så i framtiden. Då riskerar en stor del av den svaga u-landsindustrin att slås ut. Betydelsefullt är att europeisk industri har ett stort försprång gentemot afrikansk genom storskalig produktion och statligt subventionerad infrastruktur.

Avtalen är fördelaktiga för EU och inte för berörda u-länder varför EPA ses som ett utslag av rovgirighet från EU av en bred samling enskilda organisationer.

Bland dem nätverket Mwengo som i södra Afrika studerar Cotonouavtalets effekter och

– Vi har redan bred erfarenhet av liberalisering och öppna marknader, säger Thomas Deve från nätverket Mwengo. FOTO: TOVE ZETTERSTRÖM

driver diskussioner i frågan. EPA är en utökning av den sorts liberalisering som hotar fattiga länders överlevnad, menar man där.

– Vi har redan bred erfarenhet av liberalisering, strukturanpassningsprogram och av att öppna våra marknader, säger Thomas Deve från Mwengos kontor i Harare och aktiv i Stoppa EPA-kampanjen. Han talade på ett seminarium i Stockholm under den globala kampanjveckan om handelsfrågor i april.

– Våra regeringar säger att EPA är någonting nytt, men detta är bara en förlängning av Cotonou. Nu sitter de och förhandlar om saker som de tidigare vägrat inom WTO och som gav oss argument att vara emot förhandlingarna, säger Deve med hänvisning till sammanbrottet i Cancun.

Visst finns marknader i Nord för varor från de före detta kolonierna. Men ofta säger EU att standarden på varorna är för låg, eller så höjs tullen enormt så fort en vara förädlas.

Stopp för förädling

Zimbabwe, till exempel, säljer apelsiner och läder till EU. Men att sälja juice eller skor, vilket skulle skapa arbetstillfällen, lönar sig inte med de skatter och tariffer som EU satt på förädlade varor.

– Öppna marknader är bra om man har infrastrukturen för dem. I Europa byggdes vägar och järnvägsnät upp av staten. Nu vill vi göra samma sak. Men vi får höra att det arbetet ska ske i privat regi och att vi inte kan hindra kontrakten att gå utomlands. Varför får vi inte skapa våra egna riktlinjer för hur vi vill utvecklas? säger Deve

Carin Lindunger från UD underströk på seminariet att frågan är väldigt komplicerad, problemen inom en sektor påverkar alla andra sektorer. Men Sverige följer vad som händer inom EPA-förhandlingarna.

– Vi försöker föra en dialog med afrikanska ledare och stater för att förstå hur de tänker om handel för utveckling och EPA.

Förhandlingsteknik på schemat

Sveriges position idag är ganska radikal och kritisk mot jordbrukssubventioner och EU:s avsikter med avtalen. UD påpekar att tullsänkningar bör styras av regionala behov, inte av vilka produkter EU kan tänkas få behov av att dumpa.

Sverige vill vidare att ojämlikheten mellan Europa och de gamla kolonierna ska utjämnas med mer och effektivare bistånd, bland annat för att höja kompetensen i internationella förhandlingar. WTO-processerna har ju kritiserats hårt för bristande demokrati när de rika länderna har stora expertdelegationer för 24-timmarsförhandlingarna, medan fattiga länder kanske bara kan skicka enstaka delegater.

Därför har Sverige erbjudit workshops i förhandlingsteknik.

Thomas Deve tycker att det är misstänkt när EU försöker bygga upp sin förhandlingspartners kapacitet.

– Du hälsar inte på hos din granne för att lära honom att sälja sina produkter bättre än du själv gör.

VIKTORIA OLAUSSON

Läs mer om EPA

www.afrikagrupperna.se/fakta/global/epadebatt.htm
www.natverksodraafrika.org
www.stopepa.org

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se